

M.A. (SANSKRIT) Semester - 1 (CBCS) Examination

Nov/Dec - 2022 [NEW COURSE]

DARSANA: TARKSANGRAHA AND VEDANTASARA(CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે સ્પષ્ટ રીતે સમજાવો. (૧૪)
- Q-1 Explain clearly any two of the following. (14)
1. વિષયશ્ચતુર્વિધઃ। ભૌમદિવ્યૌદયૌકરણભેદાત્।
 2. સર્વવ્યવહારહેતુઃ બુદ્ધિઃ જ્ઞાનમ્।
 3. અસાધારણં કારણં કરણમ્।
 4. સંસ્કારઃ ત્રિવિધઃ। વેગઃ ભવના સ્થિતિસ્થાપકઃ ચ ઇતિ।
- પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે ગદ્યખંડોનો આવશ્યક નોંધ સાથે અનુવાદ કરો. (૧૪)
- Q-2 Translate with necessary notes any two passages of the following. (14)
1. અધિકારી તુ વિદિવદધીતવેદવેદાઙ્ગત્વેનાપાતતોઽધિગતાસિલવેદાર્થોઽસ્મિન્ જન્મનિ જન્માન્તરે વા કામ્પનિષિધ્વર્જનપુરઃસહં નિત્યનૈમિત્તિકપ્રાયશ્ચિત્તોપાસનાનુષ્ઠાનેન નિર્ગતનિખિલકલ્મષતયા નિતાન્તનિર્મલસ્વાન્તઃ સાધનકચતુષ્ટ્યસમ્પન્નઃ પ્રમાતા।
 2. યથા વનસ્ય વ્યષ્ટ્યભિપ્રાયે વૃક્ષા ઇત્યનેકત્વવ્યપદેશો યથા વા જલાશયસ્ય વ્યષ્ટ્યાભિપ્રાયેણ જલાનીતિ તથા જ્ઞાનસ્ય વ્યષ્ટ્યભિપ્રાયેણ તદનેકત્વવ્યપદેશઃ 'ઇન્દ્રો માયાભીઃ પુરુરુપ ઇયતિ' ઇત્યાદિશ્રુતેઃ।
 3. સ્થૂલભૂતાનિ તુ પञ्चકીકૃતાનિ। પન્ચિકરણં ત્વાકાશાદિપંચ- સ્વૈકેકં દ્વિધા સમં વિભજ્ય તેષુ દશસુ ભાગેષુ પ્રાથમિકાન પચ્ચભાગાન્ પ્રત્યેકં ચતુર્ધા સમં વિભજ્ય તેષાં ચતુર્ણાં ભાગાનાં સ્વસ્વદ્વીતીયાર્ધભાગપરિત્યાગેન ભાગાન્તરેષુ સંયોજનમ્ તદુકતમ્- 'દ્વિધા વિધાય ચૈકેકં ચતુર્ધા પ્રથમં પુનઃ। સ્વસ્વેતરદ્વીતીયાંશૈર્યોજનાતપશ્ચ પશ્ચ તે ઇતિ ॥
 4. અતિપ્રાકૃતેસ્તુ 'આત્મા વૈ જાયતે પુત્રઃ' ઇત્યાદિશ્રુતેઃ સ્વસ્મિન્નિવ સ્વપુત્રેઽપિ પ્રેમદર્શનાત્પુત્રે પુષ્ટે નષ્ટે ચાહમેવ પુષ્ટો નષ્ટશ્ચેત્યાદ્યનુભવાચ્ચ પુત્ર આત્મેતિ વદતિ। ચાર્વાકસ્તુ 'સ વા એષ પુરુષોઽન્નરસમય' ઇત્યાદિશ્રુતેઃ પ્રદીપ્તગૃહાત્સ્વપુત્રં પરિત્યજ્યાપિ સ્વસ્ય નિર્ગમદર્શનાત્સ્થૂલોઽહં કૃશોઽહમિત્યાદ્યનુભવાચ્ચ સ્થૂલશરીરમાત્મેતિ વદતિ।
- પ્રશ્ન-૩ કારણ ની વ્યાખ્યા આપી તર્કસંગ્રહકારે આપેલા તેના પ્રકારોની સવિસ્તાર ચર્ચા કરો. (૧૪)
- Q-3 Define કારણ Explain in fully the types of it according to તર્કસંગ્રહકાર. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૩ હેત્વાભાસની વ્યાખ્યા આપી કોઇપણ બે હેત્વાભાસ વિશે નોંધ લખો. (૧૪)
- Q-3 Explain fully the meaning of હેત્વાભાસ and write notes on any two હેત્વાભાસ. (14)
- પ્રશ્ન-૪ વેદાન્તસારમાં નિરૂપિત સૃષ્ટિ પ્રક્રિયા પર સવિસ્તાર નોંધ લખો. (૧૪)
- Q-4 Write a detailed note on the સૃષ્ટિપ્રક્રિયા as described in વેદાન્તસાર. (14)
- અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ શાંકરવેદાન્તની પરંપરાનો ઇતિહાસ વર્ણવો. (૧૪)
- Q-4 Describe the history of tradition of શાંકરવેદાન્ત. (14)
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે ઉપર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૪)
- Q-5 Write short note on any two of the following. (14)
1. ઇન્દ્રિયાર્થસન્નિકર્ષઃ
 2. ત્રિવિધં લિङ्ગમ્
 3. સાધનચતુષ્ટ્યમ્
 4. આત્મસાક્ષાત્કારસાધનાનિ